

УДК 740

Козак М.– ст. гр. БП-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АГРЕСИВНА ПОВЕДІНКА В ПІДЛІТКІВ

Науковий керівник к.пед.н, доцент Кравець Н.Б.

Kozak M. M.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

AGGRESSIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS

Supervisor: Kravets' N. B.

Ключові слова: агресія, поведінка, підлітки

Key words: aggression, behavior, adolescents

За останній час однією із найважливіших соціальних проблем сучасності стало поширення агресії у соціумі. Це значно проявляється у розповсюдженому почутті байдужості, що інколи переростає в жорстокість.

Проблема агресії у соціумі завжди хвилювала людство, адже це невіддільна частина життя суспільства. У підлітковому віці дана поведінка може проявлятися в формі бійки чи зневаги. Окремі підлітки самовиражаються за допомогою кулаків і причиною цього може бути низький рівень самооцінки, або якісь душевні переживання.

Агресія виробляється впливом поведінки в сім'ї, засобів масової інформації, а також однокласників. На вироблення даного типу поведінки впливають: ступінь єдності сім'ї, близькості між батьками та дітьми, а ще взаємини між сестрами й братами. У тих сім'ях, де батьки ставляться відчужено і холодно діти більш схильні до агресії. За результатами досліджень деяких вчених, 92 зі 100 досліджуваних делінквентних підлітків зростали у неблагополучних умовах: у 11 % обоє батьків позбавлені батьківських прав, 40 % виростали у неповних сім'ях, у 19 % на момент дослідження батько-мати знаходилися у місцях позбавлення волі. У 88 % хоча б один із найближчих родичів «заглядав у чарку». Повна байдужість до долі дітей, бездоглядність, відсутність контролю у поведінці з боку батьків спостерігалася в 76 % випадків [1].

Властивим для таких підлітків стає порушення відносин з навколишніми людьми, адже значний вплив на них мають підліткові групи, що здебільшого формують асоціальні життєві цінності.

Однозначно, що середовище, спосіб життя, стиль і коло спілкування розвивають і закріплюють певний тип поведінки. Таким чином, негативне ставлення у деяких сім'ях є причиною виникнення грубості, відчуження, бажання робити все на зло. Це створює умови для появи демонстративної агресивності й непокори [2].

Варто зазначити, що у підлітків бурхливо розвиваються почуття. У них з'являється бажання усвідомити та оцінити свої особисті якості. Проаналізувавши свою поведінку він починає її порівнювати з поведінкою своїх товаришів та навколишніх.

Підлітки хочуть розуміння і довіри від людей, адже дорослі ставляться до них, як до маленьких дітей. На основі цього формуються образи та різні форми протестів: замкнутість, упертість, брутальність та неслухняність.

Дорослі, які мають недостатні знання з вікової психології думають, що, ставши підлітком, у дитини нічого не змінилося, бо критеріями їхньої оцінки є шкільні успіхи та невдачі.

Появу різних форм агресії спричиняють не лише вікові, а й статеві особливості. Юнаки підліткового віку набагато більше агресивні, ніж дівчата, тому що у других в основному виражена форма страху. Дослідження деяких вчених свідчить про те, що у підлітків існують періоди із різною силою прояву агресії. Відомо, що у хлопчиків є два піки із найбільшим рівнем прояву агресивності, а саме, у 12 і 14-15 років. У дівчаток найбільше агресивна поведінка проявляється в 11 і 13 років [3].

Дівчата частіше відчують почуття агресії, але не виявляють це у зовнішніх діях, проте юнакам частіше властива агресивна поведінка, яка інколи не спричиняється внутрішніми мотивами.

Існує прямий зв'язок між злочинністю на екрані телебачення та на вулиці. У результаті пропонованих інформаційних впливів суспільство все частіше стикається з такими явищами серед молоді, як ослаблення здатності до самоконтролю за своєю поведінкою, активізація ірраціональної сфери свідомості. Дані соціологічних досліджень підтверджують наявність кореляційних зв'язків між названими явищами та зростанням інтенсивності інформаційних потоків відповідного змісту. На думку фахівців, зміст того, що молодь отримує в засобах масової інформації, є одним із найбільш провокативних факторів телевізійного впливу на її психічний та фізичний стан. Деякі дослідження показують, що частий перегляд сцен насильства притуплює чутливість до агресії, зменшує важливість внутрішніх факторів, які її стримують, збільшує фактичні прояви агресивності в поведінці, формує неправильний образ соціальної реальності, що може стати основою подібних дій.

Один із головних способів виникнення агресивності у підлітків є спостереження за агресією інших. Усі вищезазначені фактори повинні враховувати батьки, психологи та суспільство у цілому при спів діянні з підлітками, тому що агресію легше уникнути, ніж потім коригувати агресивну поведінку [4].

Виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновок, що соціальні причини підліткової агресії сьогодні, як і десять років тому, зводяться до впливу сім'ї, однокласників, системи освіти та засобів масової інформації. Зміни, які відбулися за цей час, стосуються всіх вищезгаданих агентів соціалізації, але більшою мірою вони пов'язані з лібералізацією цінностей, а також зміною форм і видів спілкування, розширенням інформаційного простору у зв'язку з посиленням ролі Інтернету. Соціальні мережі відіграють у процесі соціальної адаптації все більшу роль, пропонуючи вирішення багатьох психологічних підліткових проблем, таких як самореалізація, потреба в теплих дружніх відносинах, вибір життєвої стратегії, схвалення.

Список використаних джерел:

1. Агресивна поведінка підлітків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/482/94/>
2. Проблема агресивної поведінки підлітків: фактори та механізми соціалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fil.nlu.edu.ua/article/viewFile/90295/85849>
3. Підліток у великому місті: фактори та механізми соціалізації : кол. моногр. / Л. Г. Сокурянська, В. Л. Арбеніна, О. Б. Зінчина, А. М. Ніколаєвська. – Х. : Вид. центр Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна, 2000. – 207 с.
4. Волянская Е.В. Социокультурная детерминация подростковой агрессии / Е.В. Волянская, В.Е. Пилипенко, Е.В. Сапелкина. – Киев : ПЦ «Фолиант», 2004. – 174 с